

Comunicat de la Universitat de Barcelona davant la crisi Ecosocial i les reivindicacions trasllades a l'equip rectoral pel moviment End Fossil

La Universitat de Barcelona, i el seu equip de govern, se senten plenament compromesos amb treballar en la línia d'erradicar les causes de l'emergència climàtica i pal·liar les seves conseqüències. Així ho demostren els treballs de transformació estructural que s'estan duent a terme des de fa mesos. Des d'aquest punt de vista, les reivindicacions dels moviments socials que treballen en aquesta línia no només són pròximes, sinó que es comparteix en bona part els reptes i objectius. Des d'aquest plantejament, la possibilitat de treballar en la mateixa direcció que el col·lectiu End Fossil no només és raonable des del punt de vista de la institució, sinó també desitjable. No en va, la generació de sinergies i espais de treball amb tots els actors alineats amb aquest propòsit comú és una condició ineludible per optimitzar esforços, aprofitar el talent i garantir el plantejament de mesures efectives amb un elevat impacte.

Davant la petició traslladada a l'equip rectoral en el marc de la tancada duta a terme a l'Edifici Històric de la Universitat de Barcelona, primer de tot cal remarcar que la legitimitat de les reivindicacions no es pot veure afectada per accions que comportin una alteració del normal funcionament de la institució i el bloqueig d'espais que, com tota la universitat, són públics i comuns per definició. En aquest sentit, reiterem que la recepció de demandes, el diàleg amb la pluralitat d'actors i les dinàmiques de treball compartit no són ni seran mai fruit de cap mena d'acció coactiva. Aclarit aquest principi fonamental del rol i funcionament de la universitat, a continuació recollim algunes de les consideracions vinculades en l'àmbit de la reivindicació del col·lectiu End Fossil:

1. La reversió de l'actual emergència climàtica requereix, en primer lloc, garantir que els i les professionals del futur tinguin els coneixements, actituds i habilitats necessàries per a ser actors de transformació social pel que fa a l'emergència climàtica. En aquest objectiu les universitats ocupen una funció fonamental. És per això que la Universitat de Barcelona va adquirir el compromís d'endegar totes les eines necessàries per garantir la incorporació d'aquests coneixements, actituds i habilitats a tots els seus ensenyaments. Un procés equivalent al que ja es va endegar amb la incorporació de la perspectiva de gènere a la formació universitària.

Aquesta incorporació dels coneixements, actituds i habilitats necessàries per fer front a l'emergència climàtica a tota la formació universitària passa, fonamentalment, per tres elements. En primer lloc, requereix la incorporació de formació interdisciplinària d'aquests coneixements, actituds i habilitats a tots els graus als currículums acadèmics. En segon lloc, passa per la formació del personal docent i investigador perquè disposin dels coneixements tècnics necessaris per contribuir a aquesta transició. Finalment, també requereix la incorporació de perfils específics amb coneixements tècnics en aquells àmbits de l'administració vinculats amb l'emergència climàtica. No en va, a banda de l'alumnat i el professorat, el Personal Tècnic de Suport és un actor central de qualsevol canvi estructural a les institucions universitàries.

Tot aquest procés requereix, tal com ja està previst en el cas de la Universitat de Barcelona, la incorporació de l'alumnat al procés de planificació d'aquesta transformació. Una necessitat que es justifica, bàsicament, en dos elements. Primer, la identificació de les prioritats vinculades amb l'emergència climàtica a les quals haurà de donar resposta aquesta transformació en l'àmbit acadèmic i de recerca. Segon, pel que fa al plantejament de la implementació, l'alumnat en tant que actor central del canvi, ha de fer una contribució imprescindible en concreció de les metodologies i dinàmiques òptimes per l'èxit de la transformació. L'espai habilitat per a aquest efecte és la Comissió Acadèmica del Consell de Govern, òrgan encarregat d'aprovar les propostes de modificació dels Plans d'Estudis i que compta amb representació de l'alumnat. L'existència d'aquest òrgan no obsta perquè es puguin crear altres espais per a complementar aquesta participació de l'alumnat, com ara els grups de treball ja previstos en el cas d'aquesta iniciativa concreta de la incorporació d'aquests coneixements, actituds i habilitats a tots els nostres ensenyaments. En el cas de la Universitat de Barcelona, en el curs 2022-2023 s'estan fent totes les passes per a dissenyar i planificar l'estratègia d'implementació d'aquesta transformació. Aquesta actuació té dos fronts centrals que s'han de treballar en paral·lel en tant que es condicionen mútuament:

- Oferta formativa presencial i híbrida a l'Institut de Desenvolupament Professional (IDP-ICE) de la Universitat de Barcelona, en tant que entitat encarregada de la formació del personal docent i investigador: aquest procés ja s'ha iniciat l'any 2022. Atès el nombre de PDI a la Universitat de Barcelona (uns 6.200 només a nivell de facultats), aquest procés formatiu de l'actual col·lectiu PDI s'allargarà durant un termini de 4 anys i serà obligatòria per al nou personal docent i investigador que s'incorpori a la Universitat de Barcelona. Aquesta implementació estarà subjecte a una avaluació permanent, amb indicadors d'èxit que permetin tenir garanties reals del canvi promogut.
- Implementació dels coneixements, actituds i habilitats al conjunt d'ensenyaments oferts a la Universitat de Barcelona. Aquest procés compta amb dos elements clau:
 - Incorporació de la perspectiva transversal de crisi ecosocial en la matèria al conjunt dels Plans Docents de l'oferta de graus de la Universitat de Barcelona. El treball en aquesta línia té com a primera passa la modificació de les Bases Reguladores dels Plans d'Estudis de Grau i Màster que s'aprovarà a l'últim Consell de Govern de l'any 2022. Un cop generat el marc regulador, el procés de transformació dels plans d'estudi s'iniciarà el curs 2023-2024 i, sotmès a avaluació permanent, es preveu finalitzar el curs 2024-2025.
 - Creació progressiva de crèdits formatius de caràcter obligatori, per al conjunt de l'oferta de graus i de màster de la Universitat de Barcelona, materialitzant-se en una assignatura de formació interdisciplinària en matèria de crisi ecosocial. Aquest procés requereix la modificació dels Plans d'Estudi i corresponent acreditació per organismes oficials, l'assignació al professorat qualificat en la temàtica d'aquesta oferta formativa i l'articulació dels elements logístics que se'n deriven d'una nova oferta formativa. L'objectiu és aconseguir que la inclusió d'aquesta oferta sigui efectiva el curs 2024-2025. Tot i el gran esforç administratiu que suposarà per a la Universitat de Barcelona reformular tots els plans d'estudi per a la incorporació d'aquesta nova assignatura, amb

priorització de la tipologia d'assignatura obligatòria, i la seva posterior homologació o declaració d'equivalència, la Universitat es compromet a realitzar aquesta feina en els terminis anteriorment establerts. D'aquesta manera, la Universitat de Barcelona es posiciona en la avantguarda universitària internacional en la resposta requerida davant l'emergència climàtica.

Per acompanyar el desplegament dels tres punts anteriorment esmentats, es crearà una Comissió Assessora a informar en l'últim Consell de Govern de 2022.

L'objectiu de tal Comissió serà:

- 1) Treballar conjuntament amb l'Institut de Desenvolupament Professional (IDP-ICE) per desenvolupar la formació del PDI, supervisant, aprovant o modificant el treball realitzat per l'Institut.
- 2) Assessorar en la modificació de:
 - La normativa reguladora dels "Plans Docents de les Assignatures i la qualificació dels aprenentatges" (en concret, els Articles 3, 4 i 5) perquè tots els docents de tots els Graus i Màsters incorporin una perspectiva transversal sobre la crisi ecosocial.
 - El Document de Competències Transversals de la UB, punt número 3, apartat de "Sostenibilitat", per a incloure una perspectiva transversal sobre la crisi ecosocial.
- 3) L'elaboració del pla docent de l'assignatura obligatòria i interdisciplinària sobre crisi ecosocial, incloent-ne els continguts, les metodologies i els mètodes d'avaluació.

L'esmentada Comissió estarà formada per investigadors/es i professors/es de la UB en matèria de crisi ecosocial. Es convidaran prioritàriament, sotmès a la seva disponibilitat i sense excloure altres integrants, als següents professors/es i investigadors/es per formar l'esmentada Comissió: Susana Narotzky (catedràtica d'Antropologia Social), Jofre Carnicer (professor agregat d'Ecologia i autor del Panel Intergovernamental sobre el Canvi Climàtic), Jordi Roca Jusmet (catedràtic d'Economia), Olga Margalef Marrase (professora lectora de Geodinàmica Externa), Enric Tello Aragay (catedràtic d'Història i Institucions Econòmiques), Javier Martín Vide (catedràtic de Geografia Física), Marta Segarra Montaner (catedràtica, Departament de Llengües i Literatures Modernes i Estudis Anglesos), Mònica Serrano Gutiérrez (professora agregada d'Economia i membre del Grup d'Innovació Docent en Tècniques d'Aprenentatge Actiu i Vivencial en Economia), Tjasa Kancler (professora lectora d'Estètica i Teoria de les Arts), Montse Llasat Botija (investigadora Grup GAMA, Departament de Física Aplicada), Federico Demaria (professor lector d'Economia Aplicada), Martí Orta (investigador Ramón y Cajal, ImpactAnt), Mireia Esparza (professora en el Departament de Biologia Animal), Mar Grasa (professora agregada de Biologia) i José Luis Gordillo (professor titular de Filosofia del Dret). Es proposarà al Consell de Govern que els professors mencionats constitueixin un mínim del 60% de la Comissió. Es proposarà al Consell de Govern que la Comissió tindrà un grup operatiu o presidència, que estarà formada

prioritàriament per la Susana Narotzky, la Marta Segarra, el Jordi Roca Jusmet i/o el Javier Martín Vide. Les reunions de la Comissió estaran obertes a la participació de representants estudiantils en qualitat d'observadors/es.

2. Les entitats del sistema universitari públic català combinen vies de finançament públiques – estructurals o competitives – i privades. En el context actual, totes elles són elements fonamentals per cobrir les despeses vinculades amb el personal, recursos materials i infraestructures necessaris per dur a terme la docència, recerca, transferència, divulgació i compromís social propis de la institució. La viabilitat actual de l'activitat universitària, especialment pel que fa a les institucions d'excel·lència i a l'avantguarda del coneixement, requereix la continuïtat i ampliació d'aquests recursos.

En tant que entitats públiques, l'ús d'aquest finançament per part de les universitats, sigui el seu origen públic o privat, està subjecte a requisits múltiples dirigits a garantir la seva contribució al bé comú. Exemples d'aquestes exigències, recollides en diverses normatives tant internes com externes d'obligat compliment, són el respecte pels drets humans, el compromís ambiental i per la sostenibilitat, la promoció de la igualtat de gènere o la no-discriminació, entre molts altres.

Dins d'aquest esquema general de finançament universitari, les càtedres són una de les fórmules de col·laboració públic-privat i/o públic-públic que permeten no només la captació de recursos sinó, sobretot, impulsar la incidència del coneixement científic generat en l'àmbit universitari sobre el coneixement pràctic i aplicat en reptes compartits per les institucions participants a les càtedres. Una col·laboració definida en exclusiva des del més escrupolós criteri científic, acadèmic i de contribució social.

En el cas de les noves càtedres i de les renovacions, especialment d'aquelles que tenen per objectiu contribuir al repte de donar resposta a l'emergència climàtica i a les crisis que d'ella se'n deriven, la Universitat de Barcelona assumeix el compromís d'explorar la col·laboració amb entitats que, a banda dels requisits esmentats pel que fa al contingut de la càtedra, en la seva pròpia activitat tinguin un comportament que afavoreixi l'objectiu de pal·liar i erradicar les causes i conseqüències de l'emergència climàtica. Això es reflectirà mitjançant la proposta de modificació de la "Normativa reguladora del procediment de creació i funcionament de les Càtedres i Aules UB" que es portarà al Consell de Govern com a forma de fer vinculant al nostre compromís de lluita davant de l'emergència climàtica, seguint l'adhesió de la universitat a la declaració d'estat d'emergència climàtica al 2019.

Aquesta modificació proposada al Consell de Govern inclourà la inclusió de la necessitat de revisió i aprovació de la memòria de creació de càtedra per part de la Comissió de Sostenibilitat, que valori aquestes qüestions a través d'un procés clar i transparent amb l'objectiu de vetllar pels objectius recollits en aquest comunicat. L'equip rectoral portarà aquesta proposta a aprovació a l'últim Consell de Govern de 2022. Les reunions de l'esmentat comitè estaran obertes a la participació de representants estudiantils en qualitat d'observadors/es.

Respecte a la Càtedra de Transició Energètica, donada l'expiració del conveni firmat per la Fundació Repsol fa tres anys, la Universitat de Barcelona segueix oberta a trobar altres vies de finançament que garanteixin la continuïtat d'aquesta línia d'investigació. A més, abans de procedir amb l'aprovació de la nova càtedra, es demanarà un informe d'avaluació a la Comissió de Sostenibilitat que es presentarà com a documentació adjunta per poder prendre una decisió informada tant a la Comissió Acadèmica del Consell de Govern encarregada de validar les propostes de noves càtedres que es presenten al Consell de Govern com al mateix Consell de Govern.

3. En l'àmbit de la col·laboració genèrica de les universitats amb entitats externes, especialment amb aquelles de l'àmbit econòmic i financer, l'esquema actual de finançament i provisió de serveis té amb aquestes entitats un dels seus pilars fonamentals en termes de viabilitat institucional. Aquesta situació no només respon a una situació pròpia del sistema universitari, sinó a un funcionament del sistema que transcendeix a les institucions universitàries. Des d'aquest punt de vista, la capacitat efectiva d'una única institució universitària, per més rellevant que sigui, per a modificar el terreny social, econòmic, cultural i institucional on desenvolupem la nostra activitat, esdevé limitada.

Això no obsta perquè cadascuna de les institucions universitàries, així com dels i de les integrants de les seves respectives comunitats, tinguin molt marge per actuar en contribuir als objectius esmentats d'erradicació de l'emergència climàtica i pal·liació de les seves conseqüències. La Universitat de Barcelona i tota la seva comunitat ja treballa de forma decidida en aquesta línia amb plans d'estalvi energètic, directrius per un comportament sostenible, actuacions en l'àmbit de la mobilitat, etc.

Tanmateix, un canvi més profund requereix una actuació del conjunt del sistema. Des d'aquest punt de vista, la Universitat de Barcelona es compromet a traslladar a la pròxima Assemblea de Rectors de l'Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP), que se celebra abans de final d'any, les peticions relatives a les institucions bancàries expressades per la mobilització referida, així com a facilitar la generació d'un espai de treball en el primer trimestre del 2023 en l'àmbit del sistema universitari català que inclogui representants tant del PDI, del PAS i de l'alumnat. La Universitat de Barcelona promourà, en aquest espai de treball, l'elaboració d'un pla estratègic per trobar alternatives al finançament privat en la universitat pública.

Es plantejarà que l'ACUP faci públiques de manera específica les conclusions i acords arribats en aquest punt.

Barcelona, 9 de novembre 2022

La Universitat de Barcelona es compromet a entregar a End Fossil Barcelona, mitjançant l'enviament a la següent adreça de correu electrònic (endfossil.bcn@protonmail.com), la memòria/es relatives a les activitats realitzades en el marc del conveni subscrit entre la Càtedra de Transició Energètica UB i la Fundació Repsol durant la seva vigència. Aquesta entrega s'haurà de dur a terme en un termini màxim de 7 dies hàbils des de la firma d'aquest compromís.

Pendent revisió lingüística